

РОЛЬ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Н.В. Яременко

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської мови для технічних та агробіологічних спеціальностей, Національний університет біоресурсів та природокористування України
e-mail: iaremenko.nv@gmail.com

РОЛЬ ИНОЯЗЫЧНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ НЕЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ В СОВРЕМЕННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ СРЕДЕ

Н.В. Яременко

кандидат педагогических наук, доцент кафедры английского языка для технических и агробиологических специальностей, Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины

ROLE OF FOREIGN LANGUAGE TRAINING OF STUDENTS OF NONLANGUAGE SPECIALITIES IN MODERN EDUCATIONAL-PROFESSIONAL ENVIRONMENT

N. V. Iaremenko

PhD (Pedagogy), associate professor of the Department of English for Technical and Agrobiological Specialities, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

В статті проаналізовано роль іншомовної підготовки студентів нефілологічних спеціальностей (механіко-технологічного факультету) в сучасному освітньо-професійному середовищі, зокрема розглянуто підвищення рівня мотивації у студентів – майбутніх науковців та інженерів до їх подальшого професійного та кар'єрного росту через її відповідне насичення спеціальним змістом, введення нетрадиційних для звичайної системи вузів спеціальних курсів іншомовної підготовки

Ключові слова: професійне зростання, кар'єрний ріст, мотивація, насичення, зміст, іншомовна підготовка.

В статье проанализирована роль иноязычной подготовки студентов нефилологических специальностей (механико-технологического факультета) в современном образовательно-профессиональной среде, в частности рассмотрены повышение уровня мотивации у студентов – будущих научных сотрудников и инженеров до их дальнейшего профессионального и карьерного роста через ее соответствующее насыщения специальным содержанием, введение нетрадиционных для обычной системы технических вузов специальных курсов иноязычной подготовки

Ключевые слова: профессиональный рост, карьерный рост, мотивация, насыщения, содержание, иноязычная подготовка.

The article analyzes the role of foreign language training of students of non-philological disciplines (mechanical and technological faculty) in contemporary educational and professional environment, particularly considered raising the motivation of students – future scientists and engineers for their further professional and career development through its appropriate saturation special meaning, the introduction of non-traditional for the common system of technical universities special courses foreign language training

Keywords: professional development, career growth, motivation, saturation, content, foreign language training.

Актуальність теми. В умовах сучасного світу одним із істотних компонентів для професійної діяльності фахівців усіх спеціальностей, в тому числі і студентів механічних і транспортних

факультетів, стало вміння професійного іншомовного спілкування, а роль дисципліни «Іноземна мова» у вузах значно зросла в їх професійній підготовці. У зв'язку із цим, нові державні стандарти вищої професійної освіти вимагають врахування фахової специфіки іноземної мови, її націленості на реалізацію завдань майбутньої професійної діяльності випускників транспортних факультетів вузів.

Гострою проблемою у виборі необхідних методик для викладання іноземної мови, в підвищенні рівня мотивації її вивчення є нерозуміння студентами перспективних зв'язків цієї дисципліни із спеціальними, тим більше, що ці зв'язки можуть бути опосередкованими і відстроченими на майбутнє.

Мета дослідження. Метою дослідження виступає дослідження ролі іншомовної підготовки студентів нефілологічних спеціальностей (механіко-технологічного факультету) у сучасному освітньо-професійному середовищі.

Завдання дослідження. Основним завданням для проведення дослідження ролі іншомовної підготовки студентів нефілологічних спеціальностей (механіко-технологічного факультету) у сучасному освітньо-професійному середовищі виступає визначення основних умов та підходів до вирішення питання.

Виклад основного матеріалу. У контексті поставленого завдання одна із цілей викладача іноземної мови - довести до свідомості кожного студента бачення та розуміння можливості, що надається професією для його майбутнього зростання та відповідного рівня досягнень, що і стане головним мотивом для подальшого поглиблено вивчення іноземної мови.

Такий підхід означає вибір одного із способів для вирішення поставленого завдання: внесення таких змін до викладання іноземної мови в технічному вузі, які будуть надійно формувати мотивацію студентів до професійного та кар'єрного зростання. Зміст цих змін визначає не тільки програма-мінімум (професійно-кваліфікаційна характеристика фахівця), але і програма-максимум його професійного і кар'єрного росту (ближні та перспективні цілі підготовки фахівця), що реалізуються через профілювання іншомовної підготовки студентів [4, с. 46].

Сьогодні із розширенням міжнародних зв'язків володіння іноземною мовою для інженерів набуло комерційної цінності. Іноземна мова почала сприйматися як реальний засіб для спілкування фахівців із різних країн та необхідна умова для успішності ведення міжнародної науково-дослідницької діяльності. Тому навчальний процес має проходити із врахуванням сучасних вимог до іншомовної діяльності фахівця.

Такі вимоги включають вміння складати листи іноземною мовою при розробці та проведенні обміну ліцензіями ноу-хау, вільного володіння мовою (розмовного та аудіювання), навиків адекватного перекладу, складних комплексних вмінь для проведення оперативного патентно-бібліографічного пошуку та рецензування, проведення підготовки і відповідно, проведення ділових бесід та виступів, складання та ведення ділової документації, використання паралінгвістичних елементів.

Для реалізації таких вимог на навчальних заняттях особлива увага має приділятися розробці навичок складання ділових листів із професійним змістом, телеграм, телексів та телефаксів, заяв про прийом на роботу в іноземну фірму, написання автобіографій, які повинні бути притаманні фахівцеві будь-якої сфери. Знання правил заповнення анкет про прийом на роботу, складання супровідних листів, резюме та життєпису (автобіографії), написання ділових листів студентів на основі вивчення зразків цих документів [8, с. 89].

На сьогоднішній день підготовка студентів нефілологічних спеціальностей є дуже важливою. На заняттях і в позаурочний час має переслідуватися мета: навчити студентів «самостійно поповнювати свої професійні знання, орієнтуватися в потоці інформації за фахом».

На формування внутрішньої мотивації до засвоєння професійних знань та іноземної мови як одного із носіїв цих знань можуть вплинути елементи, які імітують майбутню професійну діяльність

інженера і керівника транспортної галузі. До них відносяться, наприклад, ситуації іншомовного професійного спілкування (знайомство із колегами, обговорення принципу роботи механізмів, складання договорів, проведення ділових зустрічей, зборів, прийому на роботу і т. д.), проведення роботи із підготовки відкликання на технічну характеристику деталей, складання технічної документації на розроблені деталі, замовлення, заявки, інструкції і т. ін. [7, с. 158].

Підвищенню мотивації студентів - майбутніх інженерів і спеціалістів транспортної галузі до подальшого професійного та кар'єрного росту через іншомовну підготовку у вузі сприяють розповіді про значення та роль іноземної мови [1, с. 884].

Так, в Національному університеті біоресурсів і природокористування України серед студентів було проведено опитування студентів в 2016 р. про значення іншомовної підготовки. Дані опитування відображено в табл. 1

Результати опитування студентів показують позитивне ставлення приблизно половини опитаних фахівців до вивчення та знання іноземної мови. Разом із тим, простежується тенденція збільшення кількості таких фахівців в порівнянні з результатами опитування в 2015 р.

Таблиця 1

Дані про опитування студентів на механіко-технологічному факультеті Національному університеті біоресурсів і природокористування України у 2015-2016 рр.

Запитання	Відповіли позитивно		Абсолютне відхилення
	2015 р.	2016 р.	
Чи вважаєте Ви за необхідне вивчення іноземної мови в технічному вузі?	178	211	33
Як Ви вважаєте, чи може іноземна мова бути складовою Вашої подальшої професійної діяльності?	95	126	31
Чи може знання іноземної мови сприяти Вашому кар'єрному росту?	56	94	38
Чи згодні Ви з думкою, що знання іноземної мови може збільшити Вашу заробітну плату?	89	107	18
Всього	418	538	120

На сьогоднішній день багато вузів намагаються використовувати диверсифіковані в залежності від рівня початкової іншомовної підготовки студентів програми, періодичні спеціалізовані та суспільно-політичні видання іноземною мовою, які покликані реалізувати зв'язок практики викладання іноземної мови із профільюючими дисциплінами та потребами для подальшого кар'єрного зростання. Тематична відповідність навчальних програм профільюючих дисциплін допомагає формуванню семантичного поля спеціальності. Насиченість текстів спеціальною технічною лексикою і термінологією дозволяє засвоїти спеціальні професійні терміни спеціальності. Профільована інформаційна насиченість та новизна інформації зумовлюють збільшення інтересу до досліджуваного матеріалу [6, с. 151].

Формуванню необхідних для інженерів і спеціалістів транспортних спеціальностей професійних вмінь, які передбачені кваліфікаційними характеристиками, сприяє застосуванню завдань та прийомів, які допомагають стимулювати розумову діяльність студентів нефілологічних спеціальностей. Такі підходи дозволяють створити на заняттях з іноземної мови передумови для придбання значущих знань, здійснення розумових дій та операцій (аналізу, синтезу, співставлення,

прогнозування і т. д.), які, будучи загальними для творчої діяльності в будь-якій області, «широко використовуються при подальшому застосуванні отриманої при читанні інформації». В ході іншомовної підготовки майбутні фахівці отримують «мовні, поведінкові та специфічні навички: навички для повсякденного офісного спілкування, ведення ділових переговорів, проведення бізнес-презентацій та ділової переписки, складання ділових документів» [5, с. 112].

Отже, еволюція кар'єри інженера багато в чому залежить від рівня якості його підготовки, при цьому більшу роль у вдосконаленні якої відіграє іншомовна підготовка таких спеціалістів. Варіювання лексичного та текстового матеріалу, формування почуття відповідальності, допомагає в усвідомленні престижності діяльності та перспектив для професійного зростання випускника, деякого інформаційного забезпечення в області кар'єрного зростання, навчання навичкам для подальшої взаємодії із іноземними джерелами та фахівцями, можливості складання ділових листів і т. д., які в свою чергу закладають мотиваційну та змістовну основу для формування прагнення студентів механіко-технологічного факультету до такого зростання [2, с. 512].

Одним із головних шляхів вирішення означеної питання іноземного підготовки студентів є використання на заняттях навчально-мовних ситуацій та ролевих ігор, які сприятимуть створенню імітації професійного іншомовного середовища, допоможуть підвищити рівень мотивації студентів до іншомовного спілкування та сформує у них усвідомлення потреби використовувати відповідні мовні зразки та тактику мовної поведінки.

Іншомовне навчання студентів повинно бути побудованим на основі використання наступних принципів: поетапності (даний принцип готує студентів до побудови іншомовного висловлювання із виходом в спілкуванні на початку в навчально-мовленнєвій ситуації, а потім у ролевій грі), активності і діяльності характеру навчання, комунікативності, ситуативно-тематичної організації навчального процесу, професійної спрямованості навчання, міжпредметні координації, мотивації, міжкультурної взаємодії, обліку індивідуально-психологічних особливостей студентів.

Дотримуючись вище перерахованих принципів, студенти механіко-технологічного факультету зможуть продемонструвати такі вміння, як: вибирати і використовувати адекватні мовні зразки згідно заданої ситуації, вести діалог на професійні теми, працюючи в парах і групах, логічно та зв'язно вибудовувати свої висловлювання, слухати та чути партнерів по спілкуванню, розуміти їх

Висновки. Таким чином, рівень володіння студентами іноземною мовою в рамках професійно-орієнтованого навчання слід визначати за наступними критеріями: рівень володіння мовними професійними знаннями (володіння граматичними структурами; лексичними одиницями за професійним спрямуванням); готовність до мовної професійної взаємодії (володіння усіма видами мовленнєвої діяльності на основі професійно-орієнтованої лексики; вміння реалізовувати свої потреби в іншомовному професійному спілкуванні за допомогою різних мовних засобів); готовність до творчої професійної діяльності (мотивація, пізнавальна і творча активність студентів).

Підводячи підсумок, слід нагадати, що професійно-орієнтоване навчання іноземної мови в вузі (механіко-технологічного факультету) вимагає формування нового підходу до відбору змісту. Такий підхід повинен бути орієнтований на останні досягнення в тій чи іншій сфері людської діяльності, своєчасно відображати наукові досягнення в сфері інженерії, враховувати професійні інтереси студентів, надавати їм можливість для професійного росту.

Саме тому правомірно розглядати зміст іншомовної підготовки в технічному вузі як сукупність того, що студенти повинні засвоїти в процесі навчання, щоб якість та рівень володіння іноземною мовою, які будуть відповідати їхнім запитам та цілям, а також цілям та задачам для даного рівня навчання. Відбір змісту покликаний сприяти різнобічному та цілісному формуванню особистості студента, підготовці його до майбутньої професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Болсуновская, Л.М. Роль иноязычной подготовки в профессиональном становлении студентов инженерно-технического вуза /Л.М. Болсуновская, Н.С. Кемерова // Молодой ученый. — 2015. — №8. — С. 884-889.
2. Ковальчук, І.В. Іншомовна комунікативна культура особистості студента в процесі професійної підготовки / І.В.Ковальчук// Проблеми сучасної психології. — Кам'янець-Подільський, 2012. - Вип. 16. - С. 513-523.
3. Кухта, М. Іншомовна комунікативна культура сучасних студентів у педагогічному процесі вищої школи / Марія Кухта, Іванна Чейпеш// Науковий вісник Ужгородського університету / Ужгородський нац. ун-т. — Ужгород, 2012. — Вип. 27. — С. 39-42.
4. Люлька, Л.А. Іншомовна комунікативна компетенція та комунікативне навчання іноземних мов / Люлька Л.А.// Науковий часопис / Національний пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К., 2007. - Вип. 6. - С. 46-52.
5. Макаев, Х.Ф. Роль иностранного языка в подготовке специалиста для химической промышленности в техническом вузе / Х.Ф. Макаев // Башкирский химический журнал. – 2006. – Том 13. - № 3. – С. 112-113.
6. Покушалова, Л. В. Формирование иноязычной профессионально-ориентированной компетенции у студентов технического вуза /Л.В. Покушалова // Молодой ученый. — 2011. — №3. Т.2. — С. 151-154.
7. Тяллева, І.О. Іншомовна комунікативна компетенція вчителя іноземних мов в контексті процесу євроінтеграції України / І. О. Тяллева// Педагогіка вищої та середньої школи. - Кривий Ріг, 2008. - Вип. 23. - С. 158-165.
8. Ябурова, О. Іншомовна комунікація майбутніх педагогів: сутність та зміст проблеми / Олена Ябурова // Вип. 4// Лінгводидактика: теорія, методика, досвід. — Слов'янськ, 2013. — Вип. 4. — С. 89-94.

References

1. Bolsunovskaja, L.M. Rol' inozazychnoj podgotovki v professional'nom stanovlenii studentov inzhenerno-tehnicheskogo vuza /L.M. Bolsunovskaja, N.S. Kemerova // Molodoy uchenyj. — 2015. — #8. — S. 884-889.
2. Koval'chuk, I.V. Inshomovna komunikativna kul'tura osobistosti studenta v procesi profesijnoj pidgotovki / I.V.Koval'chuk// Problemi suchasnoj psihologii. — Kam'janec'-Podil's'kij, 2012. - Vip. 16. - S. 513-523.
3. Kuhta, M. Inshomovna komunikativna kul'tura suchasnih studentiv u pedagogichnomu procesi vishhoj shkoli / Marija Kuhta, Ivanna Chejpesheh// Naukovij visnik Uzhgorod's'kogo universitetu / Uzhgorod's'kij nac. un-t. — Uzhgorod, 2012. — Vip. 27. — S. 39-42.
4. Ljul'ka, L.A. Inshomovna komunikativna kompetencija ta komunikativne navchannja inozemnih mov / Ljul'ka L.A.// Naukovij chasopis / Nacional'nij ped. un-t im. M.P.Dragomanova. - K., 2007. - Vip. 6. - S. 46-52.
5. Makakaev, H.F. Rol' inostrannogo jazyka v podgotovke specialista dlja himicheskoi promyshlennosti v tehničeskom vuze / H.F. Makaev // Bashkirs'kij himicheskij zhurnal. – 2006. – Tom 13. - # 3. – S. 112-113.
6. Pokushalova, L. V. Formirovanie inozazychnoj professional'no-orientirovannoj kompetencii u studentov tehničeskogo vuza /L.V. Pokushalova // Molodoy uchenyj. — 2011. — #3. Т.2. — С. 151-154.
7. Tjalleva, I.O. Inshomovna komunikativna kompetencija vchitelja inozemnih mov v konteksti procesu evrointegracii Ukraїni / I. O. Tjalleva// Pedagogika vishhoj ta seredn'oi shkoli. - Krivij Rig, 2008. - Vip. 23. - S. 158-165.
8. Jaburova, O. Inshomovna komunikacija majbutnih pedagogiv: sutnist' ta zmist problemi / Olena Jaburova // Vip. 4// Lingvodidaktika: teorija, metodika, dosvid. — Slov'jans'k, 2013. — Vip. 4. — S. 89-94.